

เกี่ยวกับปัญหาความรับผิดของทายาท ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
มาตรา 1601

Liability problems of heirs According to section 1601 of Civil and
Commercial Code

จิระพงศ์ แก้วบัว^{1*}

Jirapong Kaewbua^{1*}

¹ อาจารย์ประจำ, สาขาวิชานิติศาสตร์, คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

¹ Lecturer, Department of Law, Faculty of Law, Hatyai University.

* Corresponding author, E-mail: jirapong_k@hu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดของทายาทตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1601 เช่น เรื่องการฟ้องทายาทให้รับผิดในหนี้กองมรดก

จากการศึกษาพบว่าตามบทบัญญัติประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1601 เป็นเพียงผลแห่งกฎหมายเท่านั้นการที่ทายาทไม่ได้รับมรดกตกทอดก็หาได้ตัดสิทธิเจ้าหนี้ที่จะฟ้องร้องดำเนินคดีกับทายาทให้รับผิดในหนี้กองมรดกนั้นอยู่ โดยที่เจ้าหนี้ไม่จำเป็นต้องสืบทรัพย์มรดกกว่ามีทรัพย์สินตกทอดถึงทายาทหรือไม่และทายาทก็ไม่ได้อยู่ในฐานะลูกหนี้ชั้นต้นหรือลูกหนี้ร่วมต้องกลับมาเป็นคู่ความตามกฎหมายและเมื่อศาลพิพากษาให้โจทก์ชนะคดีทายาทต้องรับผิดในหนี้กองมรดกนั้นแม้คำพิพากษาของศาลจะระบุท้ายคำพิพากษาว่าทายาทไม่จำเป็นต้องรับผิดเกินกว่าทรัพย์สินในกองมรดกก็ตามแต่คำพิพากษาหาได้ครอบคลุมถึงทรัพย์สินอื่น ๆ ด้วยไม่ ทำให้เจ้าหนี้มีสิทธิบังคับคดีแก่ทรัพย์สินซึ่งอาจเป็นทรัพย์สินของทายาทโดยตรงทำให้ทายาทต้องรับภาระในการต่อสู้คดีเพื่อให้เพิกถอนการบังคับแก่ทรัพย์นั้น ปัญหาในปัจจุบัน เจ้าหนี้ไม่ได้สืบทรัพย์ของเจ้ามรดกก่อนว่ามีทรัพย์มรดกตกทอดถึงทายาทหรือไม่แต่กลับมาฟ้องทายาทในกองมรดกให้รับผิดในหนี้กองมรดกนั้นและการที่ทายาทจะได้รับมรดกตกทอดหรือไม่ก็ถูกจำกัดสิทธิห้ามมิให้ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ทางคดีได้จึงเป็นการเพิ่มภาระให้ทายาทซึ่งทายาทไม่ได้รับทรัพย์มรดกตกทอดและไม่ได้อยู่ในฐานะลูกหนี้ร่วมแต่กลับถูกฟ้องให้ดำเนินคดีตามกฎหมายเป็นการทำให้คดีขึ้นสู่ศาลมากเกินไปและเป็นการจำกัดสิทธิในการสู้คดีซึ่งจำเลยมีสิทธิที่จะให้การอย่างไรเพื่อประกอบการพิจารณาคดีที่จะสู้คดีได้ถึงที่สุดเช่นนี้ควรปรับปรุงแก้ไขเพิ่มมาตรการให้แก่เจ้าหนี้และทายาทเมื่อเจ้าหนี้และทายาททราบถึงความตายของเจ้ามรดกให้เจ้าหนี้สืบทรัพย์ของลูกหนี้ว่ามีทรัพย์มรดกตกทอดถึงทายาทหรือไม่ก่อนฟ้องคดีและให้ทายาทยื่นคำร้องขอสละมรดกได้ ทำให้ทายาทได้หลุดพ้นจากการที่เจ้าหนี้ของเจ้ามรดกฟ้องให้ทายาทรับผิดชอบต่อหนี้ของเจ้ามรดก ทำให้ทายาทไม่ต้องรับภาระต่อหนี้มรดกของเจ้ามรดกโดยทันทีจะได้ตัดสิทธิแก่เจ้าหนี้ที่มีสิทธิที่จะฟ้องทายาทให้รับผิดตามหนี้มรดกนั้น เพื่อความยุติธรรมตามเจตนารมณ์ของกฎหมายอย่างแท้จริง

คำสำคัญ: มรดก, เจ้ามรดก, หนี้ในกองมรดก

Abstract

This research aims to study the legal measures regarding the liability of the heirs under the Civil and Commercial Code, Section 1601, such as the prosecution of the heirs in liability of inheritance lawsuit.

According to the study found that under the provisions of the Civil and Commercial Code Section 1601 is only the result of the law. The heirs do not inherit, they have disqualified creditors to prosecute. The creditor does not need to trace the inheritance that the property is inherited to the heir, and the heirs are not in the original debtor or joint debtor must return to the partner. By law, and when the court judges the plaintiff to win the case, the heirs shall be liable for the inheritance debt, although the court's verdict will specify the verdict that the heirs do not need more than liability. Resource assets in the estate, but the sentence can not include other property with no creditor is entitled to enforce the right of property which may be the property of the heirs directly heirs have an obligation to fight the case to revoke shall apply to such property. At present, the creditor does not have the property of inheritance before the inheritance of the heirs or not, but return the heirs of the heirs in the inheritance and the heirs will inherit or not be restricted. It is not the case that the heirs do not receive the inheritance and are not the co-beneficiaries, but rather the debtors. To prosecute the lawsuit is to make the case go to court too much and to limit the right to the case, the defendant has the right to how to handle the case to the fullest. To the creditors and heirs when the creditor and his heirs know of the death of the inheritance of the creditor to the property of the debtor to inherit the heirs. Before filing a lawsuit, and the descendants filed a request for the inheritance, the heir was released from the creditors of the inheritance suing the heirs responsible for the debts of the inheritance, heirs do not have to bear the inheritance of the inheritance will immediately cut. The right to a creditors who have the right to sue the heirs liability for the inheritance for justice based on the will of the

Keyword: Heritage, Deity, Debt in the estate

บทนำ

มรดก คือ ทรัพย์สินทุกชนิดของผู้ตาย เช่น ที่ดิน บ้าน รถยนต์ เครื่องเพชร เงินในธนาคาร ตลอดจนสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบต่าง ๆ เช่น ภาระจำยอม สิทธิจำนอง สิทธิในเครื่องหมายการค้า สิทธิเรียกร้องต่าง ๆ เช่น สิทธิเรียกร้องในฐานะเป็นเจ้าหนี้ตามสัญญากู้ยืม เว้นแต่ตามกฎหมายหรือโดยสภาพแล้วเป็นการเฉพาะตัวของผู้ตายโดยแท้ เช่น สิทธิตามสัญญาเช่า กรณีผู้เช่าตาย ถือว่าสัญญาเช่าย่อมระงับสิ้นสุดลงที่สำคัญทรัพย์สินที่จะเป็นมรดกได้นั้น ต้องเป็นทรัพย์สินที่ผู้ตายมีอยู่ในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่และมรดกของบุคคลจะตกทอดแก่ทายาทต่อเมื่อเจ้ามรดกถึงแก่ความตาย ตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1599 วรรค 1 และ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1600 ได้วางหลักกฎหมายเกี่ยวกับ

มรดกกว่า “กองมรดกของผู้ตาย ได้แก่ทรัพย์สินทุกชนิดของผู้ตาย ตลอดทั้งสิทธิและความรับผิดชอบต่าง ๆ ฯลฯ” แต่บรรดาสิทธิ หน้าที่ หรือความรับผิด ที่ตามกฎหมายหรือโดยสภาพแล้วเป็นการเฉพาะตัวของ ผู้ตาย ย่อมตายตามตัวผู้ตายไปด้วยไม่ตกทอดไปถึงทายาท จึงกล่าวได้ว่า “ทรัพย์สิน” ตาม ประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1600 มีความหมายตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 138 คือ เป็นได้ทั้งวัตถุที่มีรูปร่าง และวัตถุที่ไม่มีรูปร่าง แต่อาจมีราคาและอาจถือเอาได้ ส่วนที่เป็นหน้าที่ และความรับผิดนั้น ปกติคือ ความผูกพันที่บุคคลจะต้องทำหรือไม่ทำการอย่างใด ๆ ซึ่งตามกฎหมาย เรียกว่า “หนี้” หนี้นั้นก็รวมเข้าเป็นมรดกของผู้ตายด้วย ทายาทผู้รับมรดกในส่วนนี้จึงต้องรับมาทั้งสิทธิและ หน้าที่ชำระค่าสินไหมทดแทนให้ผู้เสียหายต่อไป แต่ไม่เกินส่วนมรดกที่ทายาทนั้นได้รับ ตามประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1601 และตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1754 (1) เจ้าหนี้ของเจ้ามรดก ต้องฟ้องภายในกำหนด 1 ปี นับแต่เมื่อเจ้าหนี้ได้รู้หรือควรรู้ถึงความตายของเจ้า มรดก แต่มีให้ฟ้องเกิน 10 ปี นับแต่เจ้ามรดกตายกฎหมายให้สิทธิเจ้าหนี้ฟ้องให้ทายาทรับผิดในมูลหนี้ของ เจ้ามรดกได้ภายใน 1 ปี นับตั้งแต่วันที่รู้ถึงความตายของเจ้ามรดกหรือควรจะได้รู้ถึงความตายของเจ้ามรดก เจ้าหนี้ของเจ้ามรดก มาตรา 1754 วรรคสาม ตัดทอนอายุความให้เหลือเพียง 1 ปี นับแต่เมื่อเจ้าหนี้ได้รู้ หรือควรรู้ถึงความตายของเจ้ามรดก ซึ่งเจ้าหนี้สามารถเรียกให้ชำระหนี้จากทรัพย์สินมรดกของผู้ตายได้ ภายในกำหนดดังกล่าว แม้หนี้จะยังไม่ถึงกำหนดชำระ (บรรคักดิ์ อูวรรณโณ, 2529)

เจตนารมณ์ของกฎหมายนี้ก็เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่เจ้าหนี้ ดังนั้น ทายาทก็ต้องได้รับความรับผิดหรือหนี้ไปด้วย แต่จะรับไปทั้งหมดหรือบางส่วนก็ต้องไปดูว่าสิทธิที่จะได้รับมรดก และหนี้มีจำนวน เท่าใด กล่าวคือ หากหนี้ตกทอดมาทายาทคงรับผิดเพียงเท่าจำนวนมรดกนั้น และหากมรดกมีจำนวน เท่ากับหนี้หรือมากกว่าหนี้เจ้าหนี้มีสิทธิบังคับให้ทายาทชำระหนี้ได้เต็มตามจำนวนตาม ประมวลกฎหมาย แพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1601 ทายาทไม่จำเป็นต้องรับผิดเกินกว่าทรัพย์สินมรดกที่ตกทอดได้แก่ตน ได้บัญญัติไว้ เพราะมีเจตนารมณ์เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทายาทและเจ้าหนี้ก็ตาม แต่หากหนี้มีจำนวนมากกว่า ทรัพย์สินมรดกที่ตกทอด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1601 ก็บัญญัติไว้เป็นข้อยกเว้นว่า “ทายาทไม่จำเป็นต้องรับผิดเกินกว่าทรัพย์สินมรดกที่ตกทอดได้แก่ตน” (บรรคักดิ์ อูวรรณโณ, 2527) ซึ่ง หมายความว่า หากหนี้มีจำนวนมากกว่าทรัพย์สินมรดก ทายาทก็ไม่จำเป็นต้องไปรับผิดชอบใช้ในส่วนของเกินเลย เพราะมาตรานี้ ได้บัญญัติไว้เพราะมีเจตนารมณ์เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทายาทนั่นเองก็ตาม (ประชาชนทั่วไปที่ไม่ได้ศึกษากฎหมายมักจะถามด้วยความสงสัยประจำว่า จะต้องรับผิดชำระหนี้ให้แก่เจ้า มรดกหรือไม่) หากไม่มีมาตรานี้ ทายาทต้องรับผิดชำระหนี้ทั้งหมด เจ้าหนี้ก็จะใช้สิทธิติดตามยึดทรัพย์สิน ส่วนตัวของทายาทมาชำระหนี้ ซึ่งจะก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรม ความวุ่นวาย และความไม่สงบสุขใน บ้านเมืองได้แต่ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เมื่อกฎหมายกำหนดว่ากองมรดกนั้นประกอบไป ด้วยทั้งทรัพย์สินและหน้าที่และความรับผิด ผู้มีสิทธิรับมรดกทั้งหลาย ถึงแม้ว่าคุณจะเป็นผู้มีสิทธิรับมรดก และต้องรับมาทั้งทรัพย์สิน สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดของผู้ตาย แต่ทายาทก็ไม่จำเป็นต้องรับผิดเกินกว่า ทรัพย์สินมรดกที่ตกทอดได้แก่ตน การที่เจ้าหนี้จะฟ้องเพื่อเรียกหนี้คืนจากลูกหนี้ที่เสียชีวิตไปแล้วนั้น หากมี ผู้จัดการมรดกแล้ว เจ้าหนี้จะฟ้องเพียงแต่ผู้จัดการมรดกเพียงคนเดียวหรือจะฟ้องทายาททุกคนร่วมด้วยก็ได้แต่ต้องฟ้องคดีภายใน 1 ปี นับตั้งแต่วันที่รู้ถึงความตายหรือควรจะได้รู้ถึงความตายของเจ้ามรดกนั้น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1754 วรรค 3 (บรรคักดิ์ อูวรรณโณ, 2527) จากบทบัญญัติ ดังกล่าวเกิดสภาพปัญหาดังต่อไปนี้

ปัญหาประการแรก

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1601 บัญญัติว่า “ทายาทไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบเกินกว่าทรัพย์สินมรดกที่ตกทอดได้แก่ตน”

แม้กฎหมายจะบัญญัติคุ้มครองทายาทไม่ต้องรับผิดชอบเกินกว่าทรัพย์สินในกองมรดกก็ตาม ซึ่งหมายความว่าทายาทได้รับมรดกน้อยกว่าจำนวนหนี้หรือไม่ได้รับมรดกตกทอดเลย แม้ไม่ต้องรับผิดชอบบทบัญญัติของกฎหมาย แต่ก็หาได้ตัดสิทธิ์ของเจ้าหนี้ ที่จะฟ้องคดีต่อทายาทให้รับผิดชอบในหนี้กองมรดกได้ และตัดสิทธิทายาทห้ามยกข้อต่อสู้ว่าเจ้ามรดกไม่มีมรดกตกทอดมายังทายาทตามคำพิพากษาทายาทไม่ต้องรับผิดชอบเกินกว่าทรัพย์สินมรดกที่ตกทอดแก่ตน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1601 วางหลักไว้ว่า “ทายาทไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบเกินกว่าทรัพย์สินมรดกที่ตกทอดได้แก่ตน” เนื่องจากทายาทต้องรับไปทั้งสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบของเจ้ามรดก ดังนี้ เจ้าหนี้จึงฟ้องทายาทคนใดก็ได้ ทายาทจะยกข้อต่อสู้ว่าตนไม่ได้รับทรัพย์สินมรดกไม่ได้ เพราะเป็นเรื่องที่ต้องว่ากันในชั้นบังคับคดีว่าตนไม่ต้องรับผิดชอบเกินกว่าทรัพย์สินมรดกที่ได้ มีฎีกาที่สำคัญวางหลักไว้ว่า ดังนี้

ฎีกาที่ 809/2545 ท. เป็นหนี้โจทก์อยู่และถึงแก่ความตายลงจำเลยทั้งสามซึ่งเป็นทายาทโดยธรรมของ ท. ยอมรับไปทั้งสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบต่อโจทก์ โจทก์มีสิทธิเรียกร้องบังคับชำระหนี้เอาจากจำเลยทั้งสามในฐานะทายาทโดยธรรมได้เท่าที่ไม่เกินทรัพย์สินมรดกที่ได้รับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1601 ส่วนการที่จำเลยจะได้รับทรัพย์สินมรดกของ ท. และ ท. จะมีทรัพย์สินมรดกหรือไม่ เป็นเรื่องที่ต้องว่ากันในชั้นบังคับคดี

ปัญหาประการที่สอง

ตามบทบัญญัติประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1601 เป็นเพียงผลแห่งกฎหมายเท่านั้นซึ่งเมื่อศาลพิพากษาให้โจทก์ชนะคดีทายาทต้องรับผิดชอบในหนี้กองมรดกนั้น แม้คำพิพากษาของศาลจะระบุท้ายคำพิพากษาว่าทายาทไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบเกินกว่าทรัพย์สินในกองมรดกก็ตาม แต่คำพิพากษาหาได้ครอบคลุมถึงทรัพย์สินอื่น ๆ ด้วยไม่ ทำให้เจ้าหนี้อำนาจบังคับคดีเอากับทรัพย์สิน ซึ่งอาจเป็นทรัพย์สินของทายาทโดยตรง ทำให้ทายาทต้องรับภาระในการต่อสู้คดีเพื่อให้เพิกถอนการบังคับคดีแก่ทรัพย์สินนั้น

ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่ามีควมจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการฟ้องทายาทให้รับผิดชอบในหนี้กองมรดก ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1601 เนื่องจากกฎหมายไม่ได้ครอบคลุมถึงตัวทายาทในการที่ทายาทยังคงต้องรับชำระหนี้ซึ่งทายาทไม่ใช่คู่สัญญาของเจ้าหนี้โดยตรง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเจตนารมณ์ของกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบของทายาท ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1601
2. เพื่อศึกษาถึงปัญหาความรับผิดชอบของทายาท ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1601
3. เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาความรับผิดชอบของทายาท ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1601

แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

เป็นการศึกษาถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายที่มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างถูกต้องตรงตามเจตนารมณ์ที่แท้จริงของกฎหมายหรือไม่ เพื่อให้เกิดสิทธิต่อประชาชนผู้อยู่ภายใต้กฎหมายและย่อมต้องได้รับการคุ้มครอง ภายใต้หลักแห่งความเสมอภาค คือ

1. หลักสิทธิและความเป็นธรรมของประชาชน หลักการคุ้มครองสิทธิประชาชนเป็นหน้าที่ของรัฐที่พึงดำเนินการตามนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ และเป็นสิทธิพื้นฐานที่พลเมืองของรัฐนั้นที่จะได้รับความคุ้มครองจากรัฐนั้น ให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องดำเนินการโดยการสร้างมาตรการทางกฎหมายเพื่ออำนวยความสะดวกและสร้างความเป็นธรรมเสมอภาคอย่างเป็นรูปธรรมแก่ประชาชน
2. หลักความเสมอภาค เป็นหลักพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญ หลักความเสมอภาคคือสิทธิในความเสมอภาค อันเป็นสิทธิตามรัฐธรรมนูญที่ประชาชนสามารถยกขึ้นกล่าวอ้างและเรียกร้องให้รัฐรับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพหรือปฏิบัติต่อตนอย่างเท่าเทียมกับบุคคลอื่น

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาความรับผิดของทายาท ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา1601ศึกษาเฉพาะความรับผิดของทายาทต้องรับภาระในการต่อสู้คดี เพื่อให้เพิกถอนการบังคับแก่ทรัพย์สินของตน อีกทั้ง ทายาทได้รับมรดกน้อยเกินกว่าจำนวนหนี้หรือไม่ได้รับมรดกตกทอดเลยถึงทายาทจะไม่ต้องรับผิดตามบัญญัติของกฎหมายแต่ก็หาได้ตัดสิทธิของเจ้าหนี้ที่จะฟ้องคดีต่อทายาทไม่ วิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาโดยวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ทั้งที่เป็นแนวคิด ทฤษฎี บทความ ตั๋วบทกฎหมาย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยสัมภาษณ์ความคิดเห็นจากผู้ปฏิบัติงานและผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ทนายความ นักวิชาการด้านกฎหมาย และประชาชนจังหวัดสงขลา เป็นต้น

กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

สำหรับวิธีการวิจัยหรือกระบวนการวิจัย ผู้วิจัยใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งนี้ได้กำหนดประชากรกลุ่มเป้าหมายไว้ คือ ทนายความ นักวิชาการด้านกฎหมาย และประชาชนจังหวัดสงขลา ที่มีความเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน เพื่อให้ทราบถึงนัยและความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการการฟ้องทายาทให้รับผิดในหนี้กองมรดก โดยดำเนินกระบวนการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive random) เนื่องจากผู้ศึกษามีข้อจำกัดในเรื่องของระยะเวลาการศึกษา จึงใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant Interview) คือการสัมภาษณ์ โดยกำหนดตัวผู้ตอบเป็นการเฉพาะเจาะจง เพราะผู้ตอบเป็นกลุ่มเป้าหมายที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้วิจัย ซึ่งบุคคลประเภทนี้เรียกว่า “ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ” อันเป็นการเลือกตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการพิจารณาเลือกตัวอย่างด้วยตนเองเพื่อที่จะได้นำข้อมูลที่ได้รับจากกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพมาดำเนินการประมวลผลข้อมูลอันนำไปสู่ข้อค้นพบต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างหรือการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (Structured Interview or Formal Interview) จากผู้ให้การสัมภาษณ์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์มีการกำหนดเป็นคำถามปลายเปิด เพื่อให้มีความยืดหยุ่นและลดความตึงเครียดของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ และใช้คำถามแบบเดียวกัน (Standardized Questionnaire) มีลำดับขั้นตอนเหมือนกัน ในทุกประเภทกลุ่มตัวอย่าง

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แบ่งข้อคำถามออกเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 แบบสัมภาษณ์ลักษณะแบบปลายปิด (Close Ended Question) แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของท่านที่มีต่อการฟ้องทนายให้รับผิดชอบในหนึ่งกองมรดก ตามมาตรา 1601 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์แบบปลายเปิด (Open Ended Question)

ผลการวิจัย

1. วิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาความรับผิดของทนาย

กฎหมายประเทศไทย

สิทธิในการคุ้มครองทนายในหนึ่งกองมรดก ความรับผิดในมูลหนี้ของลูกหนี้ที่เสียชีวิต ซึ่งเป็นสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายถือว่าเป็นมรดกของลูกหนี้เจ้ามรดก ย่อมตกทอดแก่ทนายที่จะต้องรับผิดชอบชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ เนื่องจากเป็นหนึ่งกองมรดกของเจ้าหนี้ แต่ทนายไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบเกินกว่าทรัพย์สินมรดกที่ตกทอดได้แก่ตน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1599, 1600, 1601 กล่าวคือ ทนายได้รับมรดกเท่าใด ก็ต้องรับผิดชอบในหนี้ไม่เกินกว่าทรัพย์สินมรดกที่ทนายได้รับมานั้น โดยทนายไม่ต้องรับผิดชอบเป็นการส่วนตัว

การสละมรดก คือการที่ทนายโดยธรรม หรือทนายโดยพินัยกรรมได้แสดง เจตนาที่จะไม่รับทรัพย์สินมรดกส่วนที่ตกได้แก่ตน โดยการสละมรดกนั้นจะกระทำต่อเมื่อเจ้ามรดกตายแล้ว และการสละมรดกนั้นต้อง แสดงเจตนาชัดแจ้งเป็นหนังสือมอบไว้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ เช่น นายอำเภอหรือทำเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความก็ได้ อีกทั้งเมื่อทนายผู้รับ มรดกได้แสดงเจตนาสละมรดกโดยสมบูรณ์แล้วย่อมจะถอนไม่ได้ ทั้งนี้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1612, 1613 และ 1619

กฎหมายประเทศเยอรมัน

สิทธิในการคุ้มครองทนายในหนึ่งกองมรดกหากว่ามรดกที่จะได้รับนั้นเต็มไปด้วยหนี้สิน ผู้จะรับมรดกสามารถขอสละสิทธิไม่ขอรับมรดกนั้นก็ได้ (ERBAUSSCHLAG) โดยยื่นเรื่องการสละมรดกเป็นลายลักษณ์อักษรไปที่ศาลจัดการมรดกหรือศาลชั้นต้นในเขตที่ผู้ตายพำนักอยู่ภายในเวลา 6 สัปดาห์ หลังจากที่ได้รับทราบข่าวการตาย หรือเมื่อได้รับทราบข่าวมาว่าตนเองจะเป็นผู้รับมรดก หากผู้จะรับมรดกไม่แน่ใจว่า มรดกที่จะได้รับนั้นจะเป็นหนี้สินหรือเป็นทรัพย์สิน ก็สามารถยื่นเรื่องขอให้ศาลดำเนินการตรวจสอบว่ามีหนี้สินหรือทรัพย์สินเท่าไร เพื่อที่จะได้มีข้อมูลสำหรับการตัดสินใจว่า ควรที่จะรับมรดก หรือควรที่จะสละมรดก

การสละมรดก กรณีที่เจ้ามรดกนั้นไม่มีทรัพย์สินตกทอดให้แก่ทนาย และทนายได้ทราบถึงความตายของเจ้ามรดก ให้ทนายยื่นคำร้องขอสละมรดกได้ภายใน 6 สัปดาห์ ทำให้ทนายได้หลุดพ้นจากการที่เจ้าหนี้ของเจ้ามรดกฟ้องให้ทนายรับผิดชอบต่อหนี้ของเจ้ามรดก เป็นการที่ทนายจะไม่ต้อง

รับภาระต่อหนี้มรดกของเจ้ามรดกโดยทันที จะได้ตัดสิทธิแก่เจ้าหนี้ที่มีสิทธิที่ฟ้องทายาทให้รับผิดชอบหนี้มรดก

ผลการวิจัย มาตรการทางกฎหมายของประเทศเมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายประเทศเยอรมัน แม้กฎหมายประเทศไทยจะกำหนดให้ทายาทสามารถสละมรดกได้เมื่อเจ้ามรดกเสียชีวิต แต่ก็ไม่ได้ตัดสิทธิที่เจ้าหนี้ในกองมรดกยังคงฟ้องทายาทผู้นั้นให้รับผิดชอบหนี้กองมรดกได้อยู่

2. ความคิดเห็นของทนายความที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาความรับผิดชอบของทายาท ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1601

2.1 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยเสนอเป็น 2 ตอน ตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นของผู้พิพากษาที่มีต่อมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาความรับผิดชอบของทายาท ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1601

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นอื่น

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล (ผู้พิพากษา)

ตอนที่ 1 คำถามปลายเปิด

จากผลการวิจัยที่ให้ผู้พิพากษา จังหวัดสงขลา ตอบแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้างโดยสรุปผลดังนี้

1) ท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการรับผิดชอบของทายาทในหนี้กองมรดก ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1601 หรือไม่ อย่างไร

โดยผู้พิพากษา จังหวัดสงขลา มีความรู้ความเข้าใจเป็นอย่างดีเกี่ยวกับการการฟ้องทายาทให้รับผิดชอบในหนี้กองมรดก แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ตามมาตรา 1601 “ทายาทไม่จำเป็นต้องรับผิดเกินกว่าทรัพย์มรดกที่ตกทอดแก่ตน” เป็นอย่างดี กล่าวคือ เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกร้องเอาทั้งกองมรดกเจ้ามรดกซึ่งได้แก่ ทรัพย์สินทุกชนิดของเจ้ามรดก เพียงเท่าที่กองมรดกจะชดใช้หนี้ให้กับเจ้าหนี้ได้เท่านั้น หากจำนวนหนี้มีจำนวนมากกว่ากองมรดกหนี้ที่เหลือเจ้าหนี้จะไม่มีสิทธิเรียกร้องให้ทายาทของเจ้ามรดกต้องชดใช้กับเจ้าหนี้จนเต็มจำนวนหนี้ (ทายาทไม่ต้องรับผิดในฐานะส่วนตัว)

2) ท่านคิดว่าทายาทไม่จำเป็นต้องรับผิดเกินกว่าทรัพย์มรดกที่ตกทอดได้แก่ตน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1601 มีข้อดีหรือข้อเสีย อย่างไร

โดยผู้พิพากษา จังหวัดสงขลา เห็นว่ามี ข้อดี ของการที่ทายาทไม่จำเป็นต้องรับผิดเกินกว่าทรัพย์มรดกนั้น คือ ทำให้ทายาทผู้มีสิทธิรับมรดกไม่ต้องรับผิดชอบในหนี้ซึ่งเจ้ามรดกได้ก่อไว้ขณะที่มีชีวิตอยู่เต็มจำนวนหากจำนวนทรัพย์มรดกมีไม่พอชำระให้กับเจ้าหนี้ เนื่องจากว่าหนี้จำนวนดังกล่าวทายาทผู้มีสิทธิรับมรดกไม่ได้มีส่วนที่ก่อหรือต้องรับผิดชอบร่วมกับเจ้ามรดก กล่าวคือ ทายาทไม่ได้มีส่วนรู้เห็นในการก่อหนี้ขึ้น

ส่วนข้อเสียของมาตรา 1601 คือ การที่ทายาทไม่จำเป็นต้องรับผิดเกินกว่าทรัพย์มรดกตกทอดนั้นทำให้เจ้าหนี้อาจจะไม่ได้รับชำระหนี้อย่างเต็มจำนวน หากทรัพย์มรดกที่เจ้ามรดกลูกหนี้มีไม่พอที่จะชำระหนี้ได้ทั้งหมด ทำให้เจ้าหนี้อาจเสียเปรียบในการเรียกให้ชำระหนี้แก่ตน

3) ท่านคิดว่าการที่ทายาทไม่จำเป็นต้องรับผิดเกินกว่าทรัพย์มรดกที่ตกทอดได้แก่ตน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1601 ตามเจตนารมณ์ แห่งบัญญัติกฎหมายดังกล่าวเป็นอย่างไร

โดยผู้พิพากษา จังหวัดสงขลา เห็นว่าเจตนารมณ์ของ มาตรา 1601 มีขึ้นเพื่อที่จะกำหนดให้ทายาทของเจ้ามรดก (ลูกหนี้) ไม่ต้องรับผิดชอบในมูลหนี้ที่ตนมิได้มีส่วนก่อหรือมีส่วนรู้เห็นด้วยเป็นการส่วนตัว และเพื่อให้เจ้าหนี้มีสิทธิได้รับชำระหนี้จากกองมรดกของเจ้ามรดกก่อนที่จะแบ่งทรัพย์สินมรดกให้กับทายาทแม้ในบางกรณีเจ้าหนี้อาจจะไม่ได้รับชำระหนี้จนเต็มจำนวนก็ตาม แต่เจ้าหนี้ก็ยังได้รับชำระหนี้ไปบ้างบางส่วนเป็นการบรรเทาความเสียหายของเจ้าหนี้

4) ท่านมีความเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการที่ทายาทไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบเกินกว่าทรัพย์สินมรดกที่ตกทอดได้แก่ตน ยุติธรรมแก่โจทก์หรือไม่ อย่างไร

โดยผู้พิพากษา จังหวัดสงขลา เห็นว่าเพราะหากเป็นกรณีโจทก์จะได้รับชำระหนี้จากทายาทซึ่งไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบเกินกว่าทรัพย์สินมรดกแล้วทรัพย์สินมรดกที่จะเรียกให้ชำระหนี้ก็จนเต็มจำนวนหนี้ นั้นย่อมเป็นการทำให้โจทก์เสียเปรียบจึงทำให้โจทก์ไม่ได้รับความยุติธรรมไม่ได้รับชำระหนี้เต็มจำนวน

5) ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการที่โจทก์ฟ้องทายาทให้รับผิดชอบในหนี้ของมรดกซึ่งมรดกที่ได้รับไม่เพียงพอกับหนี้สิน หรือกรณีที่ทายาทไม่ได้รับทรัพย์สินมรดกใด ๆ เลย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1601 ยุติธรรมแก่ทายาทหรือไม่ อย่างไร

โดยผู้พิพากษา จังหวัดสงขลา เห็นว่าเป็นการไม่ยุติธรรมกับทายาท เนื่องจากว่าทายาทซึ่งไม่ได้มีส่วนในการก่อหนี้ขึ้นต้องมารับผิดในจำนวนหนี้หนี้ด้วย แม้จะไม่ต้องรับผิดชอบเต็มจำนวนหนี้ก็ตาม แต่ก็ทำให้ทายาทเสียสิทธิที่จะได้รับทรัพย์สินอันเป็นมรดกตกทอดจากต้นตระกูล

6) ท่านคิดว่ากรณีที่ทายาทไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบเกินกว่าทรัพย์สินมรดกที่ตกทอดได้แก่ตน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1601 ก่อนเจ้าหนี้ฟ้องคดีเจ้าหนี้ควรสืบทรัพย์สินของลูกหนี้ผู้ตายว่ามีทรัพย์สินตกทอดถึงทายาทหรือไม่ก่อนฟ้องคดีภายใน 1 ปี

โดยผู้พิพากษา จังหวัดสงขลา เห็นว่าก่อนเจ้าหนี้จะฟ้องคดี ควรมีการสืบทรัพย์สินก่อน

7) ท่านคิดว่าทายาททราบหรือควรจะได้ทราบถึงความตายของเจ้ามรดก เมื่อตรวจสอบแล้วว่าเจ้ามรดกไม่มีทรัพย์สินตกทอดถึงทายาท ให้ทายาทยื่นคำร้องขอสละมรดกได้ภายใน 6 เดือน

โดยผู้พิพากษา จังหวัดสงขลา เห็นว่าถ้าหากเป็นกรณีที่เจ้ามรดกนั้นไม่มีทรัพย์สินตกทอดให้แก่ทายาท และทายาทได้ทราบถึงความตายของเจ้ามรดก ให้ทายาทยื่นคำร้องขอสละมรดกได้ภายใน 6 สัปดาห์

8) ท่านคิดว่ากรณีที่ทายาทไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบเกินกว่าทรัพย์สินมรดกที่ตกทอดได้แก่ตน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1601 ควรมีการปรับปรุงแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงหรือไม่ อย่างไร

โดยผู้พิพากษา จังหวัดสงขลา เห็นว่าไม่ควรมีการปรับปรุงแก้ไข แต่ควรมีบทบัญญัติอื่นที่นำมาประกอบกับมาตรา 1601 เพิ่มเติม เพื่อที่จะนำมาคุ้มครองสิทธิ เรียกร้อง ของเจ้าหนี้ให้ได้รับชำระหนี้จากลูกหนี้ได้มากขึ้น หรือจนเต็มจำนวน

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ไม่มี

3. ความคิดเห็นของนายความที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการฟ้องทนายให้รับผิดชอบในหนี้กองมรดก ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1601

3.1 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยเสนอเป็น 2 ตอน ตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นของนายความที่มีต่อการฟ้องทนายให้รับผิดชอบในหนี้กองมรดก ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1601

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นอื่น ๆ

3.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล (นายความ จังหวัดสงขลา)

ตอนที่ 1 คำถามปลายเปิด

จากผลการวิจัยที่ให้นายความ จังหวัดสงขลา ตอบแบบสัมภาษณ์โดยสรุปผลดังนี้

1) ท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการรับผิดชอบของทนายในหนี้กองมรดก ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1601 หรือไม่ อย่างไร

โดยนายความ เห็นว่าข้าพเจ้ามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการรับผิดชอบของทนายในหนี้กองมรดก กฎหมายมีลักษณะมีความเป็นธรรม เนื่องจากทนายไม่ได้เป็นผู้ก่อหนี้ขึ้นมา ดังนั้นหนี้ของแต่ละบุคคลที่ตกทอดให้แก่ทนายและทรัพย์มรดกนั้นทรัพย์ซึ่งเกิดจากผู้ก่อหนี้ ดังนั้นเพื่อความเป็นธรรมของเจ้าหนี้ทรัพย์มรดกเจ้าหนี้จึงสามารถที่จะมีสิทธิในทรัพย์มรดกของผู้ที่ก่อหนี้ขึ้นมาและถึงแก่ความตายได้

2) ท่านคิดว่าทนายไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบเกินกว่าทรัพย์มรดกที่ตกทอดให้แก่ตน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1601 มีข้อดีหรือข้อเสีย อย่างไร

โดยนายความ เห็นว่ามีข้อดีคือ ทนายไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบในหนี้ที่ตนเองไม่ได้ก่อขึ้นมา เมื่อลูกหนี้ซึ่งถึงแก่ความตายก่อหนี้ขึ้นมาและยังมีทรัพย์เหลือซึ่งเป็นมรดกตกทอดให้แก่ทนาย เจ้าหนี้จึงมีสิทธิที่จะได้รับในทรัพย์ซึ่งเป็นของผู้ตาย

ข้อเสียคือ เจ้าหนี้จะได้รับทรัพย์เพียงจำนวนที่เป็นทรัพย์มรดกของผู้ตายเท่านั้นไม่สามารถที่จะได้รับชำระหนี้จากทนายของผู้ตายได้ เจ้าหนี้ไม่ได้รับชำระหนี้ครบถ้วนตามหนี้ที่เกิดขึ้นมา

3) ท่านคิดว่ากรณีที่ทนายไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบเกินกว่าทรัพย์มรดกที่ตกทอดให้แก่ตน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1601 ตามเจตนารมณ์ แห่งบัญญัติกฎหมายดังกล่าวเป็นอย่างไร

โดยนายความ เห็นว่าตามเจตนารมณ์ของกฎหมายนั้นเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมเมื่อทนายซึ่งมิได้เป็นผู้ที่ก่อหนี้ขึ้นมาจึงไม่ได้รับผิดในหนี้ที่บุคคลอื่นเป็นผู้ก่อขึ้นมาซึ่งเกิดความเป็นธรรมและเจ้าหนี้ที่ไม่สามารถได้รับชำระหนี้จนเต็มจำนวนนั้นก็ไม่สามารถเรียกร้องจากทนายของผู้ตายหรือผู้ที่ก่อหนี้ขึ้นมาได้ เพราะเจ้าหนี้จะต้องรับสภาพในหนี้ในเวลาในขณะนั้นที่ลูกหนี้อยู่จนทำให้เกิดความเป็นธรรมขึ้น

4) ท่านมีความเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการที่ทนายไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบเกินกว่าทรัพย์มรดกที่ตกทอดให้แก่ตน ยุติธรรมแก่ใจหรือไม่ อย่างไร

โดยนายความ เห็นว่าไม่ยุติธรรมแก่ใจแต่เจ้าหนี้ก็ต้องรับสภาพในขณะนั้นเวลานั้นว่าการเรียกร้องนั้นการชำระหนี้การให้กู้เจ้าหนี้ก็หวังในส่วนเรื่องค่าตอบแทนอันเป็นดอกเบี้ยซึ่งผลประโยชน์แก่เจ้าหนี้เอง ดังนั้นความเสี่ยงในอนาคตที่ลูกหนี้จะมีอยู่ในทรัพย์สินของตนเองนั้นซึ่งจะเกิดขึ้นมาจะมีอยู่ก็อาจจะเป็นความเสี่ยงที่อาจจะได้รับชำระหนี้ครบถ้วนหรือไม่ครบถ้วนเนื่องจากการลงทุนในเรื่องผลตอบแทนที่มีความเสี่ยง

5) ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการที่โจทก์ฟ้องทนายให้รับผิดชอบในหนึ่งกองมรดก ซึ่งมรดกที่ได้รับไม่เพียงพอกับหนี้สิน หรือกรณีที่ทายาทไม่ได้รับทรัพย์สินมรดกใด ๆ เลย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1601 ยุติธรรมแก่ทายาทหรือไม่ อย่างไร

โดยนายความ เห็นว่ายุติธรรมแก่ทายาทแล้ว เพราะทายาทมิได้เป็นผู้กองหนี้ขึ้นมาจึงไม่ได้รับผิดในหนี้ของบุคคลอื่นดั่งนั้น เมื่อมีทรัพย์สินมรดกมาจำนวนไม่เพียงพอกับหนี้สินหรือกรณีที่ทายาทไม่ได้รับทรัพย์สินมรดกใด ๆ เลย จากผู้ตายจึงเป็นการยุติธรรมแล้วเพราะการเป็นหนี้ที่เจ้าหนี้ได้ยอมรับนั้นถือเป็นความเสี่ยงในอนาคตที่จะได้รับผลตอบแทนครบถ้วนตามที่ก่อหนี้หรือไม่ เจ้าหนี้ต้องรับผิดชอบ

6) ท่านคิดว่าการที่ทายาทไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบเกินกว่าทรัพย์สินมรดกที่ตกทอดได้แก่ตน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1601 ก่อนเจ้าหนี้ฟ้องคดีเจ้าหนี้ควรสืบทรัพย์สินของลูกหนี้ผู้ตายว่ามีทรัพย์สินตกทอดถึงทายาทหรือไม่ก่อนฟ้องคดีภายใน 1 ปี

โดยนายความ เห็นว่าถูกต้องก่อนฟ้องคดีควรสืบทรัพย์สินของลูกหนี้หรือผู้ตายว่ามีทรัพย์สินตกทอดถึงทายาทหรือไม่ เนื่องจากมาตรา 1754 ได้กำหนดในเรื่องอายุความขอบุคคลภายนอกไม่ให้ฟ้องคดีมรดกเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งปีนับแต่เจ้ามรดกตายหรือนับแต่ทายาทโดยธรรมรู้หรือควรได้รู้ถึงความตายของเจ้ามรดกและยังมีวรรคสามได้กำหนดเพิ่มเติมในเรื่องเจ้าหนี้ว่าภายใต้บังคับแห่งมาตรา 193/27 แห่งประมวลกฎหมายนี้ถ้าสิทธิเรียกร้องของเจ้าหนี้อันมีต่อเจ้ามรดกมีกำหนดอายุความยาวกว่าหนึ่งปีมิให้เจ้าหนี้ฟ้องเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งปีนับแต่เมื่อเจ้าหนี้ได้รู้หรือควรได้รู้ถึงความตายของเจ้ามรดก ดังนั้นเมื่อกฎหมายคุ้มครองในเรื่องอายุความที่บุคคลภายนอกหรือเจ้าหนี้จะเรียกร้องต่อลูกหนี้แล้วหรือทายาททรัพย์สินซึ่งเป็นมรดกของลูกหนี้แล้วและเป็นการคุ้มครองต่อทายาทที่มีได้มีการเกี่ยวข้องหรือการกระทำตามสัญญาระหว่างบุคคลกับบุคคลและทายาทโดยธรรมมิใช่เป็นผู้ที่มีนิติสัมพันธ์กับเจ้าหนี้ดั่งนั้นการที่เจ้าหนี้จะเรียกร้องต่อทรัพย์สินมรดกของเจ้าหนี้ก็ควรที่จะสืบทรัพย์สินก่อนภายในกำหนดหนึ่งปีเพื่อที่จะให้รู้ถึงทรัพย์สินมรดกถึงที่มาและที่ไปว่าเป็นทรัพย์สินมรดกของผู้ตายจริงหรือไม่ที่จะตกทอดแก่ทายาท

7) ท่านคิดว่าทายาททราบหรือควรจะได้ทราบถึงความตายของเจ้ามรดก เมื่อตรวจสอบแล้วว่าเจ้ามรดกไม่มีทรัพย์สินตกทอดถึงทายาท ให้ทายาทยื่นคำร้องขอสละมรดกได้ภายใน 6 เดือน

โดยนายความ เห็นว่าถ้าหากเป็นกรณีที่เจ้ามรดกนั้นไม่มีทรัพย์สินตกทอดให้แก่ทายาท และทายาทได้ทราบถึงความตายของเจ้ามรดก ให้ทายาทยื่นคำร้องขอสละมรดกได้ภายใน 6 สัปดาห์ ทำให้ทายาทได้หลุดพ้นจากการที่เจ้าหนี้ของเจ้ามรดกฟ้องให้ทายาทรับผิดชอบต่อหนี้ของเจ้ามรดก เป็นการที่ทายาทจะไม่ต้องรับภาระต่อหนี้มรดกของเจ้ามรดกโดยทันที จะได้ตัดสิทธิแก่เจ้าหนี้ที่มีสิทธิที่ฟ้องทนายให้รับผิดชอบตามหนี้มรดก

8) ท่านคิดว่าการที่ทายาทไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบเกินกว่าทรัพย์สินมรดกที่ตกทอดได้แก่ตน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1601 ควรมีการปรับปรุงแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงหรือไม่ อย่างไร

โดยนายความ เห็นว่าควรมีการแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงเนื่องจากว่าหากมีการสืบทรัพย์สินภายในระยะเวลาหนึ่งปีแล้วหรือรู้ถึงที่มาของทรัพย์สินนั้นแล้วและไม่ปรากฏว่ามีทรัพย์สินมรดกตกทอดให้แก่ทายาทก็ไม่ควรที่จะฟ้องทนายมา

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

เห็นว่าในเรื่องการฟ้องคดีตามหนังสือของเจ้าหน้าที่หากปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ไม่สามารถตรวจพบได้ว่าผู้ตายมีทรัพย์สินที่จะตกทอดให้แก่ทายาทหรือไม่เจ้าหน้าที่ไม่ควรที่จะมาฟ้องควรระบุกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมว่าเมื่อไม่มีทรัพย์สินมรดกที่ตกทอดหรือเจ้าหน้าที่จะตรวจสอบได้ว่ามีทรัพย์สินมรดกหรือไม่เจ้าหน้าที่ไม่ควรที่จะมาฟ้องคดีกับทายาทผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องได้

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาพบว่าสอดคล้องกับสมมุติฐานของการวิจัย คือประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ได้บัญญัติรับรองและคุ้มครองสิทธิของทายาทในคดีแพ่งไว้ดีแล้ว แต่พบว่าส่วนที่เป็นปัญหาคือ ตามบทบัญญัติประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1601 เป็นเพียงผลแห่งกฎหมายเท่านั้น การที่ทายาทไม่ได้รับมรดกตกทอดเลยก็หาได้ตัดสิทธิเจ้าหน้าที่ที่จะฟ้องร้องดำเนินคดีกับทายาทให้รับผิดชอบมรดกนั้นอยู่ โดยที่เจ้าหน้าที่ไม่จำเป็นต้องสืบทรัพย์สินมรดกที่มีทรัพย์สินตกทอดถึงทายาทหรือไม่ และทายาทก็ไม่ได้อยู่ในฐานะลูกหนี้ชั้นต้นหรือลูกหนี้ร่วมตามกฎหมาย และเมื่อศาลพิพากษาให้โจทก์ชนะคดีทายาทต้องรับผิดชอบในหนี้ของมรดกนั้น แม้คำพิพากษาของศาลจะระบุท้ายคำพิพากษาว่าทายาทไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบเกินกว่าทรัพย์สินในกองมรดกก็ตาม แต่คำพิพากษาหาได้ครอบคลุมถึงทรัพย์สินอื่น ๆ ของทายาทด้วยไม่ทำให้เจ้าหน้าที่มีสิทธิบังคับคดีเอาทรัพย์สิน ซึ่งอาจเป็นทรัพย์สินของทายาทโดยตรง ทำให้ทายาทต้องรับภาระในการต่อสู้คดีเพื่อให้เพิกถอนการบังคับคดีแก่ทรัพย์สินนั้น ดังนั้นปัญหาในปัจจุบันนี้เห็นได้ว่าเจ้าหน้าที่ไม่ได้สืบทรัพย์สินของเจ้ามรดกก่อนว่ามีทรัพย์สินมรดกตกทอดถึงทายาทหรือไม่ แต่กลับมาฟ้องทายาทในกองมรดกให้รับผิดชอบในหนี้ของมรดกนั้น และการที่ทายาทจะได้รับมรดกตกทอดหรือไม่ก็ถูกจำกัดสิทธิห้ามมิให้ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ทางคดีได้ จึงเป็นการเพิ่มภาระให้ทายาทซึ่งทายาทไม่ได้รับทรัพย์สินมรดกตกทอดและไม่ได้อยู่ในฐานะลูกหนี้ร่วมแต่กลับถูกฟ้องให้ดำเนินคดีตามกฎหมายเป็นการทำให้คดีขึ้นสู่ศาลมากเกินไปและเป็นการจำกัดสิทธิในการสู้คดีซึ่งจำเลยมีสิทธิที่จะให้การอย่างไรเพื่อประกอบการพิจารณาคดีที่จะสู้คดีได้ถึงที่สุด เช่นนี้ควรปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมมาตรการให้แก่เจ้าหน้าที่และทายาท เมื่อเจ้าหน้าที่และทายาทได้ทราบถึงความตายของเจ้ามรดกให้เจ้าหน้าที่สืบทรัพย์สินของลูกหนี้ว่ามีทรัพย์สินมรดกตกทอดถึงทายาทหรือไม่ก่อนฟ้องคดี และให้ทายาทยื่นคำร้องขอสละมรดกได้ภายใน 6 สัปดาห์ ตามกฎหมายเยอรมัน (ERBAUSSCHLAG) นับแต่วันที่รู้ถึงความตายของเจ้ามรดกและไม่มีทรัพย์สินตกทอดแก่ทายาท ทำให้ทายาทได้หลุดพ้นจากการที่เจ้าหน้าที่ของเจ้ามรดกฟ้องให้ทายาทรับผิดชอบต่อหนี้ของเจ้ามรดก เป็นการที่ทายาทจะไม่ต้องรับภาระต่อหนี้มรดกของเจ้ามรดกโดยทันทีจะได้ตัดสิทธิแก่เจ้าหน้าที่ที่มีสิทธิที่จะฟ้องทายาทให้รับผิดชอบตามหนี้มรดกนั้นเพื่อความยุติธรรมตามเจตนารมณ์ของกฎหมายอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, “ความหมายของมรดก” ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์, บทบัญญัติ เล่ม 42 ตอน 1 (มีนาคม 2529) : 32

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, “การจัดการมรดก” ,ในเอกสารสอนชุดวิชากฎหมายแพ่ง 3 ครอบครั้ว-มรดก หน่วยที่ 14, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2527 หน้า 957 – 958.

กฎหมายรัฐธรรมนูญ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์